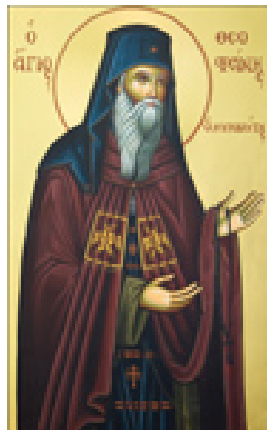

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Όσιος Θεοφάνης ο Μυροβλύτης Επίσκοπος Σολέας, Αρχιεπίσκοπος Κύπρου

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/506/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: 5/6/2010 2:53:00 μμ
Δημιουργία εγγράφου: 29/03/2025 17:21:55

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 17 Μαΐου εκάστου έτους.

Ημ/νια Βίου: 5/6/2010 2:53:00 μμ

Βιογραφία

Θεόφανες μάκαρ ποθῶν σὸν Νυμφίον
τοῦ κόσμου κατέλιπες κενὴν τὴν δόξαν.
Χαίρει ἀγάλλεται Προδρόμου ἢ μάνδρα
ἔχουσα ὅσιε προστάτην σε θεῖον.
Ἑβδομάτῃ δεκάτῃ Θεοφάνης Θεῶ συνεκράθη.

Ο Ὅσιος Θεοφάνης ζει στην Κύπρο κατά τους χρόνους της κατοχής της από τους Ενετούς (1489 - 1571 μ.Χ.). Δεν γνωρίζουμε στοιχεία για τους γονεῖς, την κατά κόσμο καταγωγή και τη μόρφωση του. Οι πληροφορίες που έχουμε είναι λίγες, αλλά σημαντικές, γιατί παραδίδονται από ένα σύγχρονο του Οσίου και αυτόπτη μάρτυρα της εκταφής του Τιμίου λειψάνου του, τον Στέφανο Λουζιανό, ιερωμένο δομηνικανό μοναχό και βικάριο της Λατινικής Αρχιεπισκοπής Κύπρου, στο ἔργο του «Η Χωρογραφία της νήσου Κύπρου». Το ἔργο αυτό που θεωρείται σημαντική πηγή πληροφοριῶν για την μεσαιωνική ιστορία της Κύπρου, το εξέδωσε πρώτα στην Ιταλική (1573 μ.Χ.) και μετά στη Γαλλική γλώσσα (1580 μ.Χ.). Η δεύτερη ἔκδοση, που είναι πιο επιμελημένη, συμπληρώνει την πρώτη.

Ο Ἅγιος Θεοφάνης αγάπησε τον Χριστό υπερβολικά, εγκατέλειψε τον κόσμο, ἔγινε μοναχός και ζούσε στη Μονή των Μαγγάνων, που βρισκόταν στη Λευκωσία, αφιερωμένη στον Ἅγιο Γεώργιο. Η Μονή υπήρχε από τα Βυζαντινά χρόνια, την ανακαίνισε ὁμως το 1453 μ.Χ. η Ελένη Παλαιολογίνα, σύζυγος του βασιλιά της Κύπρου Ιωάννη Β' (1432 - 1458 μ.Χ.) για να στεγάσει τους ιερωμένους που κατέφθασαν στην Κύπρο μετά την ἄλωση της Κωνσταντινούπολης. Το 1567 μ.Χ. οι Ενετοὶ κατεδάφισαν τη Μονή κατά τη διάρκεια της οικοδόμησης των νέων οχυρώσεων της Λευκωσίας.

Η ζωή του μοναχού Θεοφάνη ἦταν υποδειγματική. «Ὅσον ἄφορα στο βίο, δε θα μπορούσε κανείς να βρει κάτι μεμπτό» γράφει το βιογραφικό σημείωμα που βρίσκεται στο ανωτέρω ἔργο. Παρά το ὅτι ἔκρυβε τις αρετές του ζώντας μέσα στην αφάνεια και την ταπείνωση ο Κύριος τον φανέρωσε στους ανθρώπους. Ἐτσι οδήγησε τους επισκόπους της εποχής να τον εκλέξουν, παρά τη θέλησή του, ως Αρχιεπίσκοπο Κύπρου. Το αξίωμα αυτό με μεγάλη δυσκολία το αποδέχτηκε. Επειδή στη Λευκωσία, πρωτεύουσα της Κύπρου ἦταν εγκατεστημένος ο Λατίνος Αρχιεπίσκοπος, ο Ἅγιος Θεοφάνης ἔφερε τον τίτλο ἐπίσκοπος Σολέας και διοικητής των Ελλήνων της Λευκωσίας.

Οι Ἕλληνες ἐπίσκοποι την εποχή της Ενετοκρατίας δεν επιτρεπόταν να μένουν στις μεγάλες πόλεις της Κύπρου, ὅπου ἦταν και οι ἑδρες των μητροπόλεων τους, ἀλλά σε χωριά. Επί Τουρκοκρατίας επέστρεψαν ο Αρχιεπίσκοπος ἀπὸ τη Σολέα στη Λευκωσία, ο Μητροπολίτης Πάφου ἀπὸ την Αρσινόη στο Κτήμα, ο Λεμεσού ἀπὸ τα Λεύκαρα στη Λεμεσό και ο της Αμμοχώστου ἀπὸ την Καρπασία στην Αμμόχωστο.

Ο Ἅγιος Θεοφάνης αποχωρίστηκε την ποθητή γι' αὐτόν ησυχία και αμεριμνία του μοναχικού πολιτεύματος και ἀκολούθησε το θέλημα του Θεοῦ που ἐκφραζόταν ἐκείνη τη στιγμή με την ἐκλογή του ως αρχιερέα. Η φράση «διοικητής των ἐλλήνων της Λευκωσίας» που υπάρχει στον τίτλο του φανερώνει την ἐξουσία που του παραχωρούσαν οι Ενετοὶ να ρυθμίζει μερικά ἀπὸ τα ἐσωτερικά θέματα και προβλήματα των υποδούλων Ελλήνων.

Για πόσο χρόνο παρέμεινε στο επισκοπικό του αξίωμα δε γνωρίζουμε. Ένα αναπάντεχο, ασυνήθιστο και παράδοξο περιστατικό τον οδήγησε να υποβάλει την παραίτηση του, που με δυσκολία έγινε αποδεκτή. «Μία ημέρα επέπληξε τον οικονόμο του -το οποίο είναι το ανώτερο εκκλησιαστικό αξίωμα μετά τον επίσκοπο- επειδή είχε σφάλει σε κάτι. Ο οικονόμος, ο οποίος ήταν άνθρωπος άκρως υπερήφανος και θρασύς, τον χαστούκισε ενώπιον του λαού. Ο επίσκοπος τότε βλέποντας την πολύ σοβαρή και άτυχη (δυσάρεστη) πράξη προς το πρόσωπό του και θεωρώντας τον εαυτό του τελείως ανάξιο για τη θέση που κατείχε, πήγε να συναντήσει τον αρχιεπίσκοπο (των Λατίνων), στα χέρια του οποίου κατέθεσε την επισκοπή του (την παραίτηση του από το επισκοπικό του αξίωμα)» γράφει το γαλλικό κείμενο της «Χωρογραφίας της νήσου Κύπρου». Ο Άγιος Θεοφάνης ικέτευοντας με δάκρυα παρακαλούσε να γίνει δεκτή η παραίτηση του. Στη αρχή συνάντησε την άρνηση των ενετικών αρχών, δείγμα του σεβασμού που έτρεφαν προς το πρόσωπο τού οσίου και την αναγνώριση της αρετής του. Μετά όμως από την επιμονή του αγίου την έκαναν δεκτή.

Ο άκακος, ανεξίκακος και πράος επίσκοπος δε θύμωσε, δε ζήτησε εκδίκηση ή τιμωρία του οικονόμου για την ασέβεια και περιφρόνηση του αρχιερατικού του αξιώματος. Θεώρησε λόγω της μεγάλης ταπείνωσής του τον εαυτό του ως ανάξιο να κατέχει τη θέση του επισκόπου. Η στάση του αυτή φανερώνει το ύψος της αρετής και της αγιότητάς του.

Μετά την αποδοχή της παραίτησης του ικανοποίησε την εσωτερική του επιθυμία για την ησυχαστική ζωή. Έφυγε μακριά από τους κοσμικούς θορύβους των πόλεων καταφεύγοντας σε ένα Μοναστήρι στο Μέσα Ποταμό, στα βουνά του Τρόοδους. Σύμφωνα με πληροφορίες, του Αρχιμ. Νικοδήμου, Εξάρχου της Μητροπόλεως Κιτίου στη Λεμεσό, ο όσιος Θεοφάνης διετέλεσε και ηγούμενος τής Μονής. Στη συνέχεια μάλιστα ανέβηκε και κατοίκησε σε ένα κελί 87 περίπου μέτρα ψηλότερα από τη Μονή και ως εκ τούτου η τοποθεσία αυτή έλαβε την ονομασία «Μονή του Γουμένου». Εκεί ζει μόνος μια ζωή αγιότητας και ο Κύριος μετά την κοίμησή του τού δίνει το χάρισμα της θαυματουργίας, όπως μαρτυρούν οι μοναχοί της Μονής.

Από το βίο του παραδίδεται μόνο το παρακάτω περιστατικό. «Μία νύκτα είδε σε όνειρο ότι ένας φίλος του τού έφερε ένα δοχείο με μέλι. Το πρωί μόλις ξύπνησε, να και ο φίλος του με το δοχείο γεμάτο μέλι. Ο επίσκοπος λοιπόν, αφού ευγενικά και με ευγνωμοσύνη αποδέχτηκε το μέλι, μετά το έριξε στον τοίχο και χύθηκε το μέλι. Στον φίλο του είπε ότι το έκανε αυτό γιατί δεν ήθελε να αφήσει το διάβολο να τον κάνει να πιστεύει στα όνειρα». Η αντιμετώπιση του πειρασμού φανερώνει το βάθος της πνευματικής εργασίας του Αγίου. Απορρίπτει το λογισμό του διαβόλου που προσπαθεί να εισηγηθεί σε αυτόν ότι απόκτησε το προορατικό χάρισμα.

Κοιμήθηκε με οσιακό θάνατο. Ο Νεόφυτος Ρόδιος, Κύπριος λόγιος, στο έργο του «Περί ηρώων, στρατηγών» (Κυπριακά Χρονικά, έτος III, 1925, σ.27) γράφει ότι ο «Θεοφάνης μοναχός,απέθανε εις τους αφν' (1550)».

Μετά από 4 ή 6 χρόνια γίνεται ανακομιδή του λειψάνου του το οποίο βρέθηκε άφθαρτο και ευωδίαζε από τη Χάρη του Θεού, σημεία πιστοποίησης και φανέρωσης από το Θεό της αγιότητας του. Τοποθετήθηκε το λείψανο στο καθολικό της Μονής και η τιμία κάρα σε ασημένια θήκη. «Εγώ είδα την εκταφή και τα οστά αναμεμιγμένα με χώμα, τα όποια πράγματι ανέδιδαν μία ευωδία, όχι όμως νεκρού» αναφέρει το ιταλικό κείμενο της «Χωρογραφίας». «Οι μοναχοί εκείνου του τόπου (της Μονής) βεβαιώνουν ότι ο άγιος αυτός άνθρωπος είχε επιτελέσει πολλά θαύματα· έτσι, έκαναν ανακομιδή των λειψάνων του και τοποθέτησαν την κάρα του σε ασημένια θήκη. Αυτό μπορώ να το επιβεβαιώσω, διότι το είδα με τα μάτια μου» λέει η γαλλική έκδοση.

Η μνήμη του οσίου Θεοφάνη διατηρήθηκε καθ' όλο το διάστημα τής Τουρκοκρατίας και πολλοί εκκλησιαστικοί συγγραφείς της εποχής τονίζουν την ασκητική και ενάρετη ζωή του.

Το 1999 μ.Χ. στο ναό του χωριού Τρεις Ελιές, το οποίο υπάγεται στη Μητρόπολη Μόρφου (παλαιοί Σόλοι ή Σολέα) εντοπίστηκε εικόνα του έτους 1689 μ.Χ., έργο του αγιογράφου Λεοντίου εκ Λεμεσού, με επιγραφή «Ο Άγιος Θεοφάνης ο Νέος», που πρέπει να απεικονίζει τον όσιο Θεοφάνη ως επίσκοπο Σόλων, εφ' όσο μάλιστα ό απεικονιζόμενος άγιος φέρει αρχιερατική ενδυμασία. Η εικόνα αυτή σήμερα βρίσκεται στο Επισκοπείο της Μητροπόλεως Μόρφου στην Ευρύχου. Αυτό καταδεικνύει και τη διατήρηση της μνήμης του αγίου ανάμεσα στους κατοίκους των χωριών της Κύπρου κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (1571 - 1878 μ.Χ.).

Που βρίσκονται σήμερα τα ιερά λείψανα του Αγίου; Δεν γνωρίζει κανείς. Πιθανόν οι Πατέρες της Μονής για να τα προστατεύσουν από τους Τούρκους κατακτητές να τα έκρυψαν σε άγνωστο σημείο χωρίς να αφήσουν πληροφορία για τον τόπο.

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Ῥαπισμὸν ὑπ' αὐθάδους, Πάτερ, δεξάμενος, ἐν ταπεινώσει τὸν κόσμον εὐθὺς κατέλιπες καὶ ἐν τῇ Μέσα Ποταμοῦ Μονῇ προσέδραμες, ἔνθα ἐν πόνοις καρτερῶν εὗρες πηγὴν ἁγιασμοῦ· διό, Θεόφανες Πάτερ, ἡμᾶς τοὺς δούλους σου σκέπε καὶ θείοις μύροις καταμύρισον.

Κοντάκιον

Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ Ὑπερμάχῳ.

Ὡς Μυροβλύτης, θείου Πνεύματος τὰ νάματα, καὶ ὡς θαυμάτων αὐτουργὸς πᾶσιν ἰάματα, τοῖς τιμῶσί σε παρέχεις ἀφθονοδότης· μοναζόντων δὲ κανῶν ὑπάρχων ἄριστος, ὁδηγὸς γενοῦ ἡμῖν πρὸς τελειότητα, ἵνα κράζωμεν· Χαῖρε Πάτερ Θεόφανες.

Ὁ Οἶκος

Ἄπαντες μετὰ δέους ἐν τῇ μνήμῃ σου, Πάτερ, ὁμοῦ συνελθόντες, ἐν ὕμνοις γεραίρομεν πόθῳ θερμῷ τοῦ σοῦ βίου πάντα τὰ σεπτὰ σκάμματα καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος λαμβάνομεν ἐκ σοῦ βοῶντες·

Χαῖρε, λαμπρὸν ἀρετῆς ταμεῖον,
χαῖρε, Θεοῦ ἐννοιῶν δοχεῖον.
Χαῖρε, ταπεινώσεως βάθος ἀπύθμενον,
χαῖρε, τελειότητος ὕψος ἀνεΐκαστον.
Χαῖρε, μύρον θείας χάριτος ὃ ἐκβλύσας θαυμαστῶς,
χαῖρε, τύπον ἀναστάσεως τὸ σὸν σκῆνος δεδωκώς.
Χαῖρε, τῆς ἀφανείας τὴν ὁδὸν ὃ βαδίσας,
χαῖρε, τῆς ἀφθαρείας τὸ σημεῖον ὃ δείξας.
Χαῖρε, Μονῆς Προδρόμου τὸ καύχημα,
χαῖρε, ζωῆς μονοτρόπου ἀγλάισμα.
Χαῖρε, θερμὴ νήσου Κύπρου προστάτα,
χαῖρε, ἡμῶν πρὸς τὸν Κτίστην μεσίτα·
Χαῖρε Πάτερ Θεόφανες.

Κάθισμα

Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Βαθυτάλαντον ὡς θησαυρὸν σε οἱ οἰκέται σου χαρᾷ πλουτοῦντες, τὴν πτωχείαν τῶν παθῶν ἐξαλείφοντα καὶ τῆς ζωῆς τὴν ἐλπίδα βραβεύοντα, ἐν εὐφροσύνῃ θερμῶς σοι κραυγάζομεν· Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε φυλάττειν ἐν εἰρήνῃ τὴν ζωὴν ἡμῶν.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Όσιος Θεοφάνης ο Μυροβλύτης

Δέησις των Οσίων Θεοφάνους του Μυροβλύτου και Ιωσήφ του Ησυχαστού στον Τίμιο Πρόδρομο (τοιχογραφία από την Πύλη της Μονής)

Σχετικά κείμενα

1. [Ακολουθία Αγίου Θεοφάνους του Μυροβλύτου](#)

Παραπομπές

1. [ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ - ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟ INTERNET](#)
2. [Μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμού, Ένα οδοιπορικό στον χρόνο](#)
3. [Απόψεις για τη Μονή Βατοπαιδίου \(και όχι μόνο\)](#)